Blogi

Euroalueen palkkapaineet kasvussa?

Kansainvälinen talous | 04.11.2022 | Matias Pihlajamaa

KIRJOITTAJA

Matias Pihlajamaa

Pitkään jatkunut matalan inflaation kausi on nopeasti kääntynyt tilanteeksi, jossa inflaatio on kiihtynyt ja kuluttajien ostovoima on heikentynyt. Ennusteet tulevien vuosien palkkojen kasvuvauhdista tuo mukanaan huolen hinta-palkkakierteen synnystä.

Pitkään jatkunut matalan inflaation kausi on nopeasti kääntynyt tilanteeksi, jossa inflaatio on kiihtynyt ja kuluttajien ostovoima on heikentynyt. Euroalueen palkkamittarit ovat tuoreimpien tietojen mukaan osoittaneet ylöspäin: tuoreimmat ennusteet ennakoivat palkkojen kasvavan huomattavasti tulevina vuosina, vaikka kasvuvauhti pysyykin inflaatiota matalampana. Kehitys tuo mukanaan huolen hinta-palkkakierteen synnystä, jonka syntymekanismia voidaan havainnollistaa alla olevan kuvan esittämällä tavalla.

Kuvio 1.

Hinta-palkkakierteen synnyn pelkistetty mekanismi

Lähde. Suomen Pankki.
4.11.2022
© Suomen Pankki

Kun inflaatio on pitkään korkealla tasolla, kuluttajien ostovoima laskee. Tämän seurauksena paineet palkkojen nostolle voimistuvat. Realisoituessaan korotukset nostavat yritysten palkkakustannuksia. Jos kustannukset siirtyvät yrityksen tuottamien hyödykkeiden hintoihin, inflaatio kohoaa ja voimistaa kierrettä. Tuoreessa tutkimuksessa [1], hinta-palkkakierteelle on annettu myös ns. yleisempi määritelmä, jonka mukaan hinta-palkkakierre on ilmiö, jossa hinnat ja palkat kasvavat vähintään kolmen peräkkäisen vuosineljänneksen ajan.

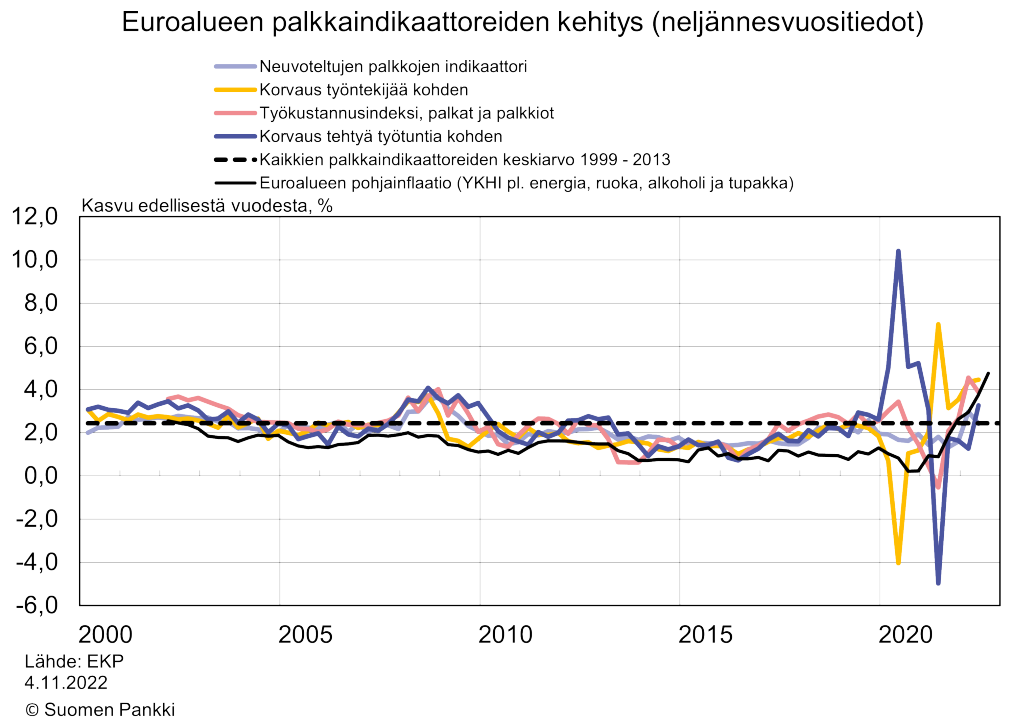
Pitkäkestoisen hinta-palkkakierteen syntyminen on monen tekijän summa ja harvinainen ilmiö. Kun tarkastellaan historiassa samankaltaisia hetkiä taloudessa kuin nyt, niin havaitaan, että pitkäkestoisen hinta-palkkakierteen syntyminen on harvinaista. On myös arvioitu, että hinta-palkkakierteen syntyminen olisi tänä päivänä vaikeampaa kuin ennen [2].

Korotukset palkoissa voivat kuitenkin lyhyellä ajanjaksolla siirtyä hintoihin ja ruokkia inflaatiota. On huomioitava, että euroalueen jäsenmaiden taloudet ovat rakenteeltaan erilaisia, ja inflaation ja palkkatason linkki on jäsenmaa- ja toimialakohtaista. Missä määrin ja kuinka nopeasti inflaatio siirtyy palkkoihin, riippuu tekijöistä, jotka ovat alun perin nopeuttaneet inflaatiota, kuten inflaatioshokin lähteestä eli tekijöistä mitkä ovat kiihdyttäneet inflaatiota [3]. Vaikka varsinaiseen hinta-palkkakierteeseen ei ajauduttaisikaan, niin kohoavat hinnat sekä palkat voivat johtaa inflaation pitkittymiseen ja siirtää EKP:n inflaatiotavoitteen saavuttamista eteenpäin. EKP:n inflaatiotavoite on 2 prosentin inflaatiovauhti keskipitkällä aikavälillä.

Palkkamittareiden kehityssuunta ylöspäin

Palkkojen kehitystä voidaan mitata eri mittareilla. Tilanteessa, jossa ilmiö kehittyy nopeasti voi olla viisasta seurata monia rinnakkaisia mittareita, jotta ilmiön kokonaiskuva kirkastuu. Mittareita rinnakkain vertailemalla voidaan havaita, että euroalueen palkkatietojen kehitys on viimeisten tietojen mukaan noususuuntaista (kuvio 2).

Kuvio 2.

Palkkainflaatio, jota tyypillisesti kuvataan tuntipalkkojen vuosimuutoksen avulla (vaaleansininen viiva), kasvoi euroalueella vuoden 2022 toisella vuosineljänneksellä 2,4 prosenttia. Tätä mittaria käytetään usein palkkainflaation kuvaamiseen siksi, että tehdyn työn määrä (esimerkiksi osa-aikaisuudet), ei vaikuta siihen, eikä siinä ole mukana muita työnantajan kuluja.

Palkkaennusteissa hajontaa

Kuten nykytilan analysoinnissa, myös ennusteiden suhteen on viisasta tutkia eri ennusteita rinnakkain, jotta kokonaiskuvasta saadaan selkeä käsitys. Alla olevaan taulukkoon on koottu euroalueen palkkamittareiden ennusteita vuosille 2022 ja 2023:

Euroalueen palkkaennusteita vuosille 2022 ja 2023		
Ennuste (suluissa pvm)	**2022**	**2023**
EKP (9/2022)	4,0 %	4,8 %
Consensus Forecasts (10/2022)	3,5 %	3,5 %
EKP:n SPF-kysely (10/2022)	4,10 %	4,35 %

Lähde: Suomen Pankki.

Taulukosta huomaamme, että ennusteiden kesken on hajontaa. Kaikki kuitenkin ennustavat euroalueen nimellisansioiden [4] kasvavan merkittävästi tulevina vuosina. Lisäksi ennustukset ovat toistuvasti korjaantuneet ylöspäin. Yksittäisen mittarin tulkinnassa on edelleen noudatettava varovaisuutta. Esimerkiksi Consensus Forecasts -ennusteen vastaukset, joista taulukossa esitetään vain keskiarvo, olivat lokakuun kyselyssä välillä 2,5–4,1 %.

Signaalien seuraaminen entistä tärkeämpää

Euroalueen toteutuneet ja ennustetut palkkamittarit osoittavat tuleville vuosille nousun merkkejä. Vaikka pitkäkestoisen hinta-palkkakierteen syntyminen on harvinainen ilmiö, on mittareita seurattava aktiivisesti, jotta muutokset voidaan ennakoida mahdollisimman hyvin. Erityisesti on syytä seurata rahoitusmarkkinoilta johdettuja inflaatio-odotuksia, jotka kertovat, miten inflaation odotetaan tulevaisuudessa kehittyvän. Nämä mittarit ovat yhä pysynyt EKP:n inflaatiotavoitteen tuntumassa. Palkkakehityksen ennakointi on tärkeää, sillä palkkapaineet vaikuttavat osaltaan inflaatio-odotusten muodostumiseen.

Asiasanat

euroalue, inflaatio, palkat